

Oude Dieze 8 een rijk bezit

‘Den Gecroonden Boschboom’

Jac.J. Luyckx

Afwisselend noemt Maurice Ackermans het ‘modern heerenhuis’ Oude Dieze 8, waar hij sinds 1993 samen met zijn levensgezel Henk Schmitz resideert, ‘ons nederig stulpje’ en ‘het museum’. Omdat hij er uitbundig bij lacht, is onmiddellijk duidelijk dat ‘stulpje’ maar een grapje is. Daarentegen bevestigt de hele ambiance het begrip museum. Al is het rijke bezit aan antiek – zilver en (Chinees) porselein voorop – oogverblindend uitgesteld in de ene vitrine na de andere, niet alleen om gezien maar ook en vooral om gekocht te worden. De naam die deze lading dekt: ‘Den Gecroonden Boschboom’. Bosscher kan het niet.

Het huis Oude Dieze 8 dateert van 1887 leert een blik omhoog, waar het oog onmiddellijk de gevelsteen ontwaart in een stijlvolle trapgevel, uitgedost met fraaie korbogen, waarin zich kleurige tegeltjes in verschillende, speelse composities laten bewonderen. De achtergevel draagt het karakter van een robuuste Brabantse boerengevel. Zowel achter als voor streelt het schilderwerk de ogen, door de kleur van ‘diep blauw’ die Ackermans en Schmitz op de monumentenzorg hebben weten te bevechten. Maar omlijst door een okergeel, afgezet met wit, kader is het haast een schilderstuk. Het detoneert geenszins in de fraaie gevelrij van de vijf overduidelijk aan elkaar gelieerde eind negentiende-eeuwse stadswoningen, die de bekende Bossche architect Lambert Hezenmans – niet in de laatste plaats als restauratie-architect van de Sint-Jan – aan de noord-

(Foto: Olaf Smit)

(Foto: Olaf Smit)

zijde van de Oude Dieze tekende op een perceel grond dat was vrijgevalen na de sloop van de lakmoesfabriek, die de neergang in de Bossche textielnijverheid niet had overleefd.

Decoratie

Achter deze prachtige straatwand heeft op nr. 6 de vermaarde architect en beeldhouwer Hendrik van der Geld gewoond, die in de tweede helft van de negentiende eeuw de Sint-Jan, terug in katholieke handen, met z'n ca. 130 pilaarheiligen en andere beelden z'n huidige neogotische franje bezorgde. Merkwaardig genoeg had de werkplaats van Van der Geld, achter z'n huis, een uitgang naar de intieme, maar nochtans honderd vierkante meter grote binnentuin van Maurice Ackermans en Henk Schmitz. Die deur is nu een mooi paneel dat met het geëmailleerde fonteintje uit de gang van hun huis, een aardige decoratie vormt in de fraaie omlijsting van hortensia's en leilinden. Decoratief staat achterin ook een theehuisje 'schattig' te zijn, voorzien zelfs

van verwarming, waar het aangenaam toeven is als de tuin zelf te fris is. Op een van de muren rond deze hof staat nog de naam van de eerste bewoner gekrast: H. Vermeulen.

Weliswaar deed jhr. A. van Sasse van Ysselst, de chroniqueur van de voorname huizen en gebouwen in 's-Hertogenbosch, Oude Dieze 8 af als 'modern heerenhuis', intussen prijkt naast de prachtige dubbele voordeur, waarvan de ramen gepantserd zijn met gietijzeren smeedwerk, het schildje dat het pand tot monument verklaart.

Droom

Voor Maurice Ackermans, voormalig Hoofd Voorlichting en Externe Betrekkingen van de Universiteit van Tilburg, en Henk Schmitz, voor zijn pensionering beleidsadviseur bij de FNV, is Oude Dieze 8 de verwezenlijking van hun droom. 'Toen wij elkaar 38 jaar geleden leerden kennen, bleken wij dezelfde hobby te hebben: antiek. Elke dag die we vrij waren gebruikten we om antiek te verzamelen. Uit liefhebberij, maar ook met de bedoeling om, als we gepensioneerd zouden zijn, een antiekzaak te beginnen.' Na de benoeming van Maurice Ackermans in Tilburg vestigden hij en Henk Schmitz zich in 1981 te 's-Hertogenbosch, waar zij zich in de Willem van Oranjelaan zeer gelukkig wisten, maar niettemin op zoek gingen naar een huis in de binnenstad, waar zij – zo stelden zij zich toen nog voor – een galerietje konden beginnen. Op de Oude Dieze kozen zij uiteindelijk voor een gesloten huis, dat zich tegelijkertijd zeer open betoont tijdens de intussen vermaarde verkooptentoonstellingen, waarvan zij er elk jaar vijf agenderen. Met de meest mogelijke zorg, die eens te meer laat zien dat 'de hobby passie is geworden'.

Wóónhuis

Het huis dat 53 jaar lang – tot zijn dood op negentigjarige leeftijd in 1989 – het domein was van de bekende Bossche (Joodse) tandarts Barend Spiero, was door de volgende bewoner, Stork-directeur De Jong, volledig gerestaureerd, als het ware geknipt voor Ackermans en Schmitz toen De Jong het na drie jaar al voor gezien hield in 's-Hertogenbosch. De praktijkruimte van tandarts Spiero, een nostalgische serre, waarvan het glas gevat was in een gietijzeren koepel, had, deplorabel als ze was, het loodje gelegd, maar de ruimte bleef behouden, nu in de vorm van een eigentijdse aanbouw, waarbij een grote schuifpui desgewenst ruim baan geeft aan een open verbinding met de tuin. Samen met de ruim bemeeten kamers-en-suite – 5,50 m. breed en 4.10 m. hoog – bleef de totale diepte van het pand, ruim achttien

In 1950 woonde dhr. B. Spiero op het adres Oude Dieze 8 en was daar eveneens zijn tandartsenpraktijk gevestigd. De opname is gemaakt tijdens een verjaardagsfeestje. Links vooraan in de stoel de heer Spiero. (Foto: Stadsarchief, collectie Het Zuiden)

meter, behouden. De nieuwe vloer van geslepen marmer, dat de vergane glorie van het oude parket vervangt, kan in schoonheid wedijveren met het bijzonder fraaie stucwerk, dat in combinatie met sfeervolle antieke kristallen kroonluchters het imposante karakter van kamers en gang versterkt. Hoewel 'museum', blijft in Oude Dieze 8 wonen de eerste optie, verzekeren Ackermans en Schmitz. De sfeer van voorname maar aangename huiselijkheid levert het tastbare bewijs.

De woonkamer van Spiero is nu ook de woonkamer van de huidige bewoners, die echter de vroegere salon aan de 'museum-functie' van het huis hebben gewijd, zoals ook de eveneens meer dan achttien meter lange gang waar in drie grote vitrines het fraaiste antiek – naast oud zilver en porselein ook juwelen – staat te pronken in overvloedig, maar tegelijk harmonieus gedoseerd licht. De vroegere wachtkamer, rechts achter de voordeur, noemen de heren echter hèt winkeltje, maar dat is evengoed geïntegreerd in het totaalconcept van *Den Gecroonden Boschboom*. De naam van de zaak, naar het keurmerk van onder andere het Gilde der Bossche zilversmeden – de boschboom uit het stadswapen met de hertogkroon – werd ook de naam van het huis, vereeuwigd in het raam boven de dubbele voordeur. Aan het eind van de gang komt een eveneens dubbele deur, waarin 'diamant geëtste ramen', uit op de tuin.

Dienstbodekamer

Aan het eind van de gang bevindt zich de dubbele (want: joodse) keuken. Dit in verband met de rituele scheiding van gerechten, die – zoals bij orthodoxe joden gebruikelijk – kosjer van karakter horen te blijven. In de achterste keuken bevindt zich de toegang naar de kelder, groot genoeg voor wel duizend flessen wijn. De grenenhouten trapopgang - 45 treden in totaal - laat samen met de klassieke paneeldeuren zien hoe rijk en tegelijk degelijk het huis zich mag noemen. Ook de bovenverdieping kenmerkt zich door de aanzienlijke maatvoering van 'hoog, maar ook lekker breed, de ideale verhouding van de ruimte'. Aan de royale slaapkamer grenst een indrukwekkende marmeren badkamer, die door een spiegelwand over de volle breedte nog eens een keer zo groot lijkt. De ruimte die aan de voorzijde nog resteert, vroeger ook slaapkamer, heet nu 'kleine woonkamer', waar Maurice Ackermans en Henk Schmitz zich terugtrekken als tijdens de verkooptentoonstellingen de grote woonsuite beneden volledig tot expositieruimte is getransformeerd. Rechts van de gang bevindt zich de logeerkamer, met eigen badkamer, en achteraan is 'het kantoortje'. De trap gaat nog verder omhoog naar 140 vierkante meter zolder, waarvan de nok op zeven meter de totale hoogte van het pand naar de vijftien meter reikt. Zeer verrassend is de zolderdeur met geslepen robijn glas. De ouderwetse deurkruk, een houten draaiknop, houdt het verleden in ere, evenals het porseleinen lichtknopje van de dienstbodekamer aan de voorzijde van de zolderverdieping.

Zoete Lieve Moeder

Anders dan de gevelsteen in de negentiende-eeuwse gevelrij van de Oude Dieze doet vermoeden, reikt het verleden hier verder. Want vóór de lakmoesfabriek stonden er ook al aanzienlijke huizen met voorname bewoners; onder andere kanunniken van de Sint-Jan. Recent onderzoek wijst er op dat op de plaats waar nu het huis van Maurice Ackermans en Henk Schmitz zijn statige allure staat te demonstreren, Anna van Hambroeck moet hebben gewoond, de vrouw die na de inname van de stad door Frederik Hendrik in 1629 het wonderbeeld van de *Zoete Lieve Moeder* uit de Sint-Jan haalde en naar Brussel smokkelde. 'Tot het vroege voorjaar van 1630 moet het beeld hier gebivakkeerd hebben', onderschrijft Maurice Ackermans de bevindingen van Marianne Keser, die Anna van Hambroeck tot onderwerp van een historische roman nam. Op de gevel van Oude Dieze 8 is, naast de deur, de tegenwoordige bronzen beeltenis van Onze Lieve Vrouw van Den Bosch dan ook zeer op haar plaats.